

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2019 m. kovo 28 d.
(OR. en)

5643/19

ECOFIN 54
UEM 18
SOC 38
EMPL 31
COMPET 60
ENV 67
EDUC 22
RECH 47
ENER 31
JAI 49

TEISĖS AKTAI IR KITI DOKUMENTAI

Dalykas: TARYBOS REKOMENDACIJA dėl euro zonos ekonominės politikos

TARYBOS REKOMENDACIJA

... m. ... d.

dėl euro zonos ekonominės politikos

EUROPOS SĄJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 136 straipsnį kartu su 121 straipsnio 2 dalimi,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo¹, ypač į jo 5 straipsnio 2 dalį,

¹ OL L 209, 1997 8 2, p. 1.

atsižvelgdama į 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikinimo², ypač į jo 6 straipsnio 1 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

² OL L 306, 2011 11 23, p. 25.

kadangi:

- (1) prasideda šeštieji nepertraukiamo euro zonos ekonomikos augimo metai ir neigiamas gamybos apimties atotrūkis mažėja. Tačiau didėja rizika, kad rezultatai bus prastesni, nei prognozuojama, o augimas bus nuosaikus. Potencialus augimas išlieka mažas, palyginti su lygiais, fiksuotais pastaraisiais dešimtmečiais, o šalių skirtumai nemažėja dėl labai skirtingo valstybių narių ekonominio atsparumo. Realiojo darbo užmokesčio augimas tebėra nuosaikus ir kol kas atsilieka nuo našumo raidos. Nominaliojo darbo užmokesčio augimas ir grynoji infliacija didėja nuolat augant užimtumui, tačiau kai kuriose valstybėse narėse vis dar nepakankamai panaudojama darbo jėga arba egzistuoja didelis nedarbas, o kitose valstybėse narėse darbo jėgos trūksta. Dėl euro zonos eksporto dinamikos ir geresnės euro zonos konkurencinės padėties per pastaruosius penkerius metus euro zonoje susidarė didelis einamosios sąskaitos perteklius, nors šalių skirtumai išorės lygmeniu tebėra dideli. Valstybės narės, kurių išorės deficitas ilgą laiką buvo didelis, vis dar turi dideles neigiamas grynąsias tarptautinių investicijų pozicijas, kurios daro jas pažeidžiamas, nes tokios pozicijos paprastai susijusios su didelėmis privačiojo arba valdžios sektoriaus skolos sankaupomis. Kaip teigiama 2018 m. lapkričio 21 d. Komisijos priimtoje įspėjimo mechanizmo ataskaitoje, siekiant sėkmingai atkurti pusiausvyrą euro zonoje, būtinas tinkamas finansinio įsiskolinimo mažinimo tempas, palanki augimo ir infliacijos aplinka bei tęsiamos našumui didinti skirtos reformos. Taip pat svarbi palanki paklausos dinamika, o didelį perteklių turinčios valstybės narės taip pat prisidėtų prie pusiausvyros atkūrimo stiprinamos sąlygas, kuriomis palaikomas darbo užmokesčio augimas, kartu atsižvelgiant į socialinių partnerių vaidmenį, taip pat viešąsias ir privačiąsias investicijas;

- (2) norint padidinti ilgalaikio augimo potencialą bei pašalinti nacionalinius ir regioninius skirtumus, reikia toliau kelti darbo jėgos dalyvavimo lygį, vykdyti augimą skatinančias struktūrines reformas ir investuoti į materialųjį ir nematerialųjį turtą, siekiant didinti našumą ir inovacijas, ypač tose valstybėse narėse, kurių augimo potencialas yra akivaizdžiai mažesnis už euro zonos vidurkį. Tai yra svarbu siekiant stiprinti ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą euro zonoje;
- (3) siekiant užtikrinti stabilų, įtraukų ir tvarų ekonomikos augimą, itin svarbus makroekonominės politikos (įskaitant pinigų, fiskalinę ir struktūrinę politiką) priemonių derinio euro zonoje nuoseklumas ir pusiausvyra. Pastaraisiais metais Europos Centrinis Bankas ėmėsi netradicinių pinigų politikos priemonių, kad infliacija vėl pasiektų vidutinės trukmės infliacijos tikslą, kartu skatinant augimą ir darbo vietų kūrimą. Siekiant trumpuoju ir ilguoju laikotarpiais toliau remti augimą, reikia laikytis tinkamai diferencijuotos fiskalinės politikos ir sutelkti dėmesį į struktūrines reformas;

- (4) siekiant stiprinti euro zonos ir euro zonos valstybių narių fiskalinį tvarumą, reikia diferencijuoti nacionalinę politiką, kuria visapusiškai laikomasi Stabilumo ir augimo pakto, atsižvelgiant į fiskalinio manevravimo galimybes ir šalutinį poveikį kitose šalyse. Nacionalinės fiskalinės politikos koordinavimas, grindžiamas bendromis fiskalinėmis taisyklėmis, yra būtinas tinkamam ekonominės ir pinigų sąjungos (EPS) veikimui. Bendromis fiskalinėmis taisyklėmis siekiama užtikrinti skolos tvarumą nacionaliniu lygmeniu, kartu suteikiant erdvės makroekonominiam stabilizavimui. Euro zonos fiskalinės politikos kryptis 2015–2018 m. laikotarpiu apskritai buvo iš esmės neutrali ir remiantis Komisijos prognoze numatoma, kad 2019 m. ji taps šiek tiek ekspansinė, nepaisant to, kad gamyba viršija potencialą. Fiskalinių rezervų atkūrimas yra ypač svarbus valstybėse narėse, kuriose valstybės skola vis dar didelė. Tai taip pat sumažintų jų pažeidžiamumą sukrėtimų atveju ir per kitą nuosmukį sudarytų sąlygas automatinių stabilizavimo priemonių visapusiškam veikimui. Padidinus viešąsias investicijas, ypač fiskalinio manevravimo galimybių turinčiose valstybėse narėse, kurių viešųjų investicijų lygis žemas, būtų remiamas augimas ir perbalansavimas;

- (5) fiskalinės struktūrinės reformos tebėra labai svarbios didinant fiskalinį tvarumą ir stiprinant ekonomikos augimo potencialą. Geriau veikiančios nacionalinės fiskalinės sistemos, tinkamai valdomos išlaidų peržiūros bei veiksmingi ir skaidrūs viešieji pirkimai gali padidinti viešųjų išlaidų veiksmingumą ir efektyvumą bei fiskalinės politikos patikimumą. Patobulinus nacionalinių biudžetų (tiek pajamų, tiek išlaidų dalies) struktūrą, be kita ko, nukreipiant išteklius į investicijas, padidėtų valstybių biudžetų poveikis augimui, o ilgesnės trukmės laikotarpiu išaugtų našumas. Siekiant padidinti mokesčių sistemų efektyvumą ir sąžiningumą, labai svarbu jas supaprastinti ir modernizuoti bei kovoti su mokestiniu sukčiavimu, mokesčių slėpimu ir vengimu, visų pirma taikant kovos su agresyviu mokesčių planavimu priemones. Kad gerėtų verslo aplinka ir euro zonos bei valstybių narių ekonominis atsparumas, labai svarbu užtikrinti, kad mokesčių sistemos būtų palankios bendrosios rinkos stiprinimui ir skatintų įmonių tarpusavio konkurenciją. Siekti šio tikslo labai padėtų bendra konsoliduotoji pelno mokesčio bazė;

- (6) svarbūs euro zonos valstybių narių ekonominį atsparumą lemiantys veiksniai yra struktūrinės ir institucinės darbo ir produktų rinkų savybės bei gerai veikiančios viešojo administravimo institucijos. Atsparios ekonominės struktūros užkerta kelią tam, kad sukurtimui darytų didelį ilgalaikį poveikį pajamoms ir darbo jėgos pasiūlai. Šios struktūros gali sudaryti palankesnes sąlygas fiskalinės ir pinigų politikos veikimui ir skirtumų apribojimui, sudarant sąlygas tvariam ir įtraukiam augimui. Geresnis struktūrinių reformų, visų pirma nurodytų konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, koordinavimas ir įgyvendinimas gali turėti teigiamą šalutinį poveikį tarp valstybių narių ir sustiprinti teigiamą poveikį visoje euro zonoje. Reformomis, kuriomis didinama konkurencija produktų rinkose, skatinamas efektyvus išteklių naudojimas bei gerinama verslo aplinka ir institucijų kokybė, visų pirma teisingumo sistemos veiksmingumas, skatinamas euro zonos ir valstybių narių ekonominis atsparumas. Bendroji rinka, kuri yra vienas pagrindinių valstybių narių augimo ir konvergencijos variklių, vis dar turi didelį neišnaudotą potencialą; ir reikia daryti pažangą, kad ji būtų stiprinama, ypač paslaugų, skaitmeninės veiklos, energetikos ir transporto srityse, tokiu būdu užtikrinant teisės aktų įgyvendinimą laiku ir geresnį jų vykdymo užtikrinimą;

- (7) Europos socialinių teisių ramsčio dokumente išdėstyta 20 principų, kuriais siekiama puoselėti lygias galimybes ir galimybes įsidarbinti, sąžiningas darbo sąlygas ir socialinę apsaugą bei įtrauktį. Reformos, kuriomis skatinamas dalyvavimas darbo rinkoje, remiami sėkmingi asmenų statuso pokyčiai darbo rinkoje, skatinamas kokybiškų darbo vietų kūrimas ir mažinama segmentacija, gali padėti skatinti įtraukų augimą, stiprinti ekonominį atsparumą ir automatinį stabilizavimą, mažinti nelygybę, spręsti skurdo ir socialinės atskirties problemas bei padėti įveikti kintančios ekonomikos iššūkius. Individualizuota parama darbo paieškai, mokymui ir persikvalifikavimui gali veiksmingai ir laiku paskatinti aktyvumą. Prieiga prie aukštos kokybės švietimo ir mokymo viso gyvenimo ciklo metu yra gyvybiškai svarbi bei reikalauja tinkamų investicijų į žmogiškąjį kapitalą ir įgūdžius, visų pirma kalbant apie žemos kvalifikacijos darbuotojus. Tokios reformos ir investicijos didina galimybes įsidarbinti, inovacijas, našumą ir darbo užmokestį vidutinės ir ilgesnės trukmės laikotarpiais, didindamos euro zonos atsparumą bei skatindamos socialinę įtrauktį ir judumą valstybėse narėse ir visoje euro zonoje. Euro zonoje mokesčių našta palyginti didelė ir daugiausia tenka darbo jėgai; perėjimas nuo darbo jėgos apmokestinimo prie mažesnį žalingą poveikį augimui turinčių apmokestinimo bazių, kaip antai nuosavybės, vartojimo ar aplinkosaugos mokesčių, galėtų sustiprinti darbo jėgos pasiūlą ir paklausą. Užimtumo apsaugos teisės aktuose turi būti numatytos sąžiningos ir padoringos darbo sąlygos visiems darbuotojams, ypač atsižvelgiant į atsirandančias naujas užimtumo formas ir naujoms sutarčių rūšims, kurios suteikia naujų galimybių, bet taip pat kelia iššūkių, susijusių su darbo vietų garantijomis ir socialine apsauga.

Veiksmingos ir tvarios socialinės apsaugos sistemos taip pat labai svarbios siekiant užtikrinti pakankamas pajamas ir galimybę gauti kokybiškų paslaugų. Puoselėjant dalyvavimą darbo rinkoje, esminis vaidmuo taip pat tenka pensijų reformoms ir profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros politikai. Nebūtinai profesinio, sektoriaus ir geografinio judumo apribojimai gali trukdyti persikirstyti išteklius valstybėse narėse ir visoje euro zonoje. Labai svarbu, kad įgyvendinant užimtumo, socialines ir susijusias ekonomines reformas dalyvautų socialiniai partneriai;

- (8) nors po krizės euro zonos finansų sektoriaus atsparumas sustiprėjo, vis dar reikia spręsti pažeidžiamumo problemą. Privačiojo sektoriaus skola išlieka didelė, o mokesčių sistemose vis dar išlieka įsiskolinimui palankus mokestinis iškreipimas. Gerokai padidinus vyriausybės obligacijų pelningumą kyla pavojus, kad sumažės bankų kapitalas, tai savo ruožtu galėtų sukelti neigiamą šalutinį poveikį visoje euro zonoje. Bankų pelningumui spaudimą toliau daro poreikis pritaikyti bankų verslo modelius, žemų palūkanų normų aplinka ir didėjanti konkurencija su kitų formų finansavimu. Padaryta tvari pažanga mažinant riziką, visų pirma mažinant neveiksnių paskolų lygį ir sugriežtinant nuosavų lėšų ir tinkamų įsipareigojimų minimalius reikalavimus. Vis dėlto nacionaliniai neveiksnių paskolų rodikliai, kurie tebėra daug didesni už euro zonos vidurkį, reikalauja tolesnių tvarių pastangų. 2018 m. kovo mėn. Komisija pateikė rizikos mažinimo priemonių rinkinį, kuriuo sudaryti sąlygas spręsti įsisenėjusias neveiksnių paskolų problemas ir išvengti jų kaupimosi ateityje. Siekiant tolesnės pažangos mažinant riziką, taigi, siekiant rizikos pasidalijimo, svarbus yra 2016 m. lapkričio mėn. priemonių bankų sektoriuje rinkinys, kurio tikslas – toliau mažinti riziką įgyvendinant tarptautiniu mastu sutartas normas dėl bankų kapitalo rezervų, įsipareigojimų subordinacijos ir likvidumo, išlaikant Tarybos kompromisu nustatytą pusiausvyrą.

Po sunkių kovos su pinigų plovimu taisyklių pažeidimų Komisija pasiūlė priemones sustiprinti Europos bankininkystės instituciją ir bendradarbiavimą priežiūros srityje, kad būtų sustiprintas šios srities reguliavimo sistemos vykdymo užtikrinimas. Didelė pažanga padaryta kuriant bankų sąjungą, be kita ko, neseniai susitarus dėl Bendro pertvarkymo fondo bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės veikimo užtikrinimo, tačiau bankų sąjungą dar nebaigta kurti. Esama dabartinės likvidumo užtikrinimo vykdant pertvarkymą struktūros trūkumų, o tai, kad neveikia bendra indėlių garantijų sistema ir Bendro pertvarkymo fondo bendra finansinio stabilumo stiprinimo priemonė, menkina bankų sąjungos galimybes nutraukti bankų sąsają su valstybėmis;

- (9) siekiant sustiprinti EPS struktūrą reikia prioriteto tvarka baigti kurti bankų sąjungą ir kapitalo rinkų sąjungą, tačiau taip pat imtis veiksmų dėl visų kitų 2018 m. gruodžio 14 d. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo pareiškimo elementų. 2017 m. gruodžio mėn. ir 2018 m. gegužės mėn. Komisija paskelbė pasiūlymų rinkinį, kuriuo nustatomi tolesni EPS užbaigimo veiksmai, įskaitant Europos investicijų stabilizavimo priemonę ir Reformų rėmimo programą (siūlomą pagal daugiametę finansinę programą). Pasiūlymai grindžiami 2017 m. gegužės mėn. diskusijoms skirtu dokumentu dėl EPS stiprinimo ir 2015 m. birželio mėn. penkių pirmininkų pranešimu. 2018 m. gruodžio 13–14 d. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikime buvo priimti sprendimai dėl bankų sąjungos ir tolesnio ESM plėtojimo – euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo vadovų sutarimu, ESM ne vėliau kaip iki pereinamojo laikotarpio pabaigos užtikrins Bendro pertvarkymo fondo (BPF) bendros finansinio stabilumo stiprinimo priemonės veikimą.

Bus vykdomas darbas siekiant parengti reikiamus ESM sutarties pakeitimus (įskaitant BPF bendrą finansinio stabilumo stiprinimo priemonę) remiantis euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo vadovų patvirtintu sąlygų dokumentu. Bendra finansinio stabilumo stiprinimo priemonė bus įdiegta anksčiau, jeigu bus padaryta pakankamai pažangos mažinant riziką, kuri bus įvertinta 2020 m. Darbas bus tęsiamas 2019 m. pirmame pusmetyje, visų pirma įsteigiant aukšto lygio darbo grupę Europos indėlių garantijų sistemos (EIGS, angl. EDIS) klausimais ir toliau kuriant likvidumo užtikrinimo vykdant pertvarkymą struktūrą. Be to, bus toliau dirbama rengiant euro zonos konvergencijai ir konkurencingumui bei ją taikant savanorišku pagrindu euro zonai nepriklausančioms valstybėms narėms, dalyvaujančioms Valiutų kurso mechanizme (VKM II), skirtą biudžeto priemonę, jos įgyvendinimo tvarką ir tvarkaraštį, taip pat skirtą . Dėl priemonės ypatumų bus susitarta 2019 m. birželio mėn. Priemonė bus priimta laikantis teisėkūros procedūros, kaip numatyta Sutartyse, remiantis atitinkamu Komisijos pasiūlymu, kuris, jei būtina, bus iš dalies pakeistas. Visos šios reformos galėtų sustiprinti tarptautinį euro vaidmenį, kad jis labiau atitiktų euro zonos ekonominę ir finansinę svarbą pasaulyje. Yra svarbu, kad apie jas būtų atvirai ir skaidriai kalbama su euro zonai nepriklausančiomis valstybėmis narėmis, visapusiškai atsižvelgiant į Sąjungos vidaus rinką;

- (10) dėl šios rekomendacijos užimtumo ir socialinių aspektų konsultuotasi su Užimtumo komitetu ir Socialinės apsaugos komitetu,

REKOMENDUOJA euro zonos valstybėms narėms 2019–2020 m. laikotarpiu atskirai ir kartu imtis šių veiksmų Euro grupėje:

1. Stiprinti bendrąją rinką, gerinti verslo aplinką ir institucijų kokybę ir vykdyti ekonominį atsparumą didinančias produktų ir paslaugų rinkų reformas. Mažinti išorės skolą ir vykdyti reformas, siekiant didinti konkurencingumą, visų pirma didinant našumą euro zonos valstybėse narėse, kuriose susidaręs einamosios sąskaitos deficitas arba didelė išorės skola, ir stiprinti darbo užmokesčio augimą skatinančias sąlygas būdu, kuriuo būtų atsižvelgiama į socialinių partnerių vaidmenį. Įgyvendinti priemones, kuriomis būtų skatinamos investicijos euro zonos valstybėse narėse, kuriose susidaręs didelis einamosios sąskaitos perteklius.
2. Vykdyti politiką būdu, kuriuo visapusiškai laikomasi Stabilumo ir augimo pakto, remti viešąsias ir privačiąsias investicijas bei gerinti viešųjų finansų kokybę ir struktūrą. Atkurti fiskalinius rezervus, ypač euro zonos valstybėse narėse, kuriose yra aukštas valstybės skolos lygis. Remti ir įgyvendinti ES kovos su agresyviu mokesčių planavimu veiksmus.
3. Perkelti dalį mokesčių naštos nuo darbo jėgos bei stiprinti švietimo ir mokymo sistemas ir investicijas į įgūdžius. Didinti aktyvios darbo rinkos politikos, kuria remiami sėkmingi asmenų statuso pokyčiai darbo rinkoje, veiksmingumą. Skatinti kokybiškų darbo vietų kūrimą ir spręsti darbo rinkos segmentacijos problemas. Užtikrinti tinkamas ir tvarias socialinės apsaugos sistemas visoje euro zonoje.

4. Užtikrinti BPF finansinio stabilumo stiprinimo priemonės veikimą ir to tikėtis, jeigu būtų padaryta pakankama pažanga mažinant riziką. Toliau dirbti kuriant EIGS, visų pirma įsteigiant aukšto lygio darbo grupę. Stiprinti Europos reguliavimo ir priežiūros sistemą. Toliau dirbti ieškant sprendimų, kaip pašalinti dabartinės likvidumo užtikrinimo vykdamą pertvarkymą struktūros trūkumus. Skatinti tvarkingą didelių privačiojo sektoriaus skolų sankaupų mažinimą. Toliau greitai mažinti neveiksnių paskolų lygį euro zonoje ir užkirsti kelią tokių paskolų kaupimuisi, be kita ko, šalinant įsiskolinimui palankų mokestinį iškraipymą. Daryti plataus užmojo pažangą kapitalo rinkų sąjungos srityje.
5. Sparčiai daryti pažangą stiprinant EPS, remiantis 2018 m. gruodžio 14 d. euro zonos aukščiausiojo lygio susitikimo pareiškimu, taip pat siekiant sustiprinti tarptautinį euro vaidmenį, atsižvelgiant į Komisijos pasiūlymus ir valstybių narių iniciatyvas, kartu visapusiškai atsižvelgiant į Sąjungos vidaus rinką, bei laikantis atviro ir skaidraus požiūrio euro zonai nepriklausančių valstybių narių atžvilgiu.

Priimta Briuselyje

Tarybos vardu

Pirmininkas